

"AHMET HİLMİ PAŞA VE ARKADAŞLARI SAYESİNDE TÜRKÇE TIP DİLİ OLDU"

Erciyes Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Eczacılık Tarihi Anabilim Dalı Başkanı Yrd. Doç. Dr. Halil Tekiner, Kayserili Ahmet Hilmi Paşa'nın, Türkiye'de patoloji biliminin kurulmasını ve arkadaşları ile birlikte yaptığı cemiyet çalışmaları sayesinde Türkçe'nin tıp dili olmasını sağladığını söyledi.

1839 yılında, Kayseri'nin eski adıyla Darsiyak, bugünkü adıyla da Kayabağ Mahallesinde dünyaya gelen Ahmet Hilmi Paşa'yı, Journal of Medical Biography dergisinde yayımlanan makalesi ile 110 yıl sonra dünya tıp literatürüne yeniden kazandıran Yrd. Doç. Dr. Halil Tekiner, Paşa'nın Türk tıp tarihi açısından çok önemli bir isim olduğuna dikkat çekti. Ahmet Hilmi Paşa'nın patoloji biliminin Türkiye'de kurulmasını sağlamanın yanı sıra, Osmanlı Tıp Cemiyeti'nin (Cemiyet-i Tıbbiye-i Osmaniye) kurucularından biri olarak, cemiyet çalışmaları kapsamında, o zaman Fransızca olan tıp dilinin Türkçe'ye dönüştürülmesinde önemli bir isim

olduğunu ifade eden Yrd. Doç. Dr. Halil Tekiner, sözlerini şöyle sürdürdü: "Daha önce tıp eğitimi Fransızca veriliyordu, Ahmet Hilmi ve arkadaşları sayesinde Türkçe verilmeye başlandı. Bu kapsamda çok sayıda tıbbi metni Türkçeye çevirdiler. Sadece Ahmet Hilmi Paşa'nın çevirdiği kitap sayısı 8. Bunun toplam sayfa sayısı 7 bine yakın. Aslında Müslüman Türk hekimlerinin tıpta önünün açılması bu dil reformu ile oldu ve bunu Ahmet Hilmi ve arkadaşları başardılar.

Araştırmalarında Ahmet Hilmi Paşa'nın adının başkaları ile karıştırıldığına tanık olduğunu da dile getiren Yrd. Doç. Dr. Halil Tekiner, "Ahmet Hilmi Paşa'yı literatüre kazandırmakla kalmadım, Paşa'ya ait olmayan bir takım bilgilerin de tespitini yaptım, bazı hataları da temizledim. Örneğin literatürde Ahmet Hilmi Paşa'ya atfedilmesine rağmen Kolağası Doktor Ahmet Hilmi'ye ait olan başka bir kitabı tespit ettim; ki Ahmet Hilmi paşa iken, o yüzbashi, dolayısıyla söz konusu kitap kesinlikle Paşa'ya ait

değil. Bunun yanı sıra Ahmet Hilmi Paşa ile Kayserili Ahmet Paşa'nın da karıştırıldığını gördüm. Kayserili Ahmet Paşa, şimdi yıkılmış olan Ahmet Paşa İlkokuluna adını veren, yine asker olan ama hekim olmayan, bugünkü anlamda deniz kuvvetleri komutanı diyebileceğimiz bir kişi. İkisi de birbirinden tamamen farklıdır, hiçbir ilişkisi yoktur. Bazı akademik çalışmalarda bile Ahmet Paşa'nın Ahmet Hilmi Paşa ile karıştırıldığını çok gördüm" dedi.

Ahmet Hilmi Paşa'nın unutulmaması için, dünyaya geldiği Darsiyak'da ya da şimdiki adıyla Kayabağ Mahallesinde bir caddeye adının verilmesinin uygun olacağını dile getiren Yrd. Doç. Dr. Halil Tekiner, "Bu, orada yaşayan hemşerilerimizin onur duymasını sağlayacağı gibi, örnek olması açısından da önemli olacaktır.

Bizde genelde örnek gösterilenler Avrupalı bilim insanları. Öğrenciler Einstein'ı, Newton'u çok iyi bilirler. Türkiye'den, hele kendi yaşadıkları coğrafyadan çıkan isimleri bilmedikleri için gereksiz bir öykünme, aşırı Batı hayranlığının içinde buluyorlar kendilerini. Burada da pek çok örnek alabilecekleri bilim insanı var. Aziz Sancar Nobel aldı da, biz de bu topraklardan bir bilim insanı çıkabileceğine inandık. Ahmet Hilmi Paşa da böyle bir isim. Bunu yaşatmamız lazım." ifadelerini kullandı.